

ارتقاء مهارت‌های کارآفرینی سرمایه‌هستان‌نگار با استفاده از پرتال آموزش کارآفرینی

مریم طایفه محمودی^۱ مهتاب پیوست مهدیه محسنی محمود خراط کامبیز بدیع
گروه مدیریت دانش و سازمان‌های الکترونیکی، پژوهشکده فناوری اطلاعات، پژوهشگاه فضای مجازی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۲/۲۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۳/۲۵

کلید واژگان: پرتال آموزش کارآفرینی، پرتال آموزشی، طراحی

پرتال، ویژگی‌های طراحی، آموزش کارآفرینی، ارتقاء مهارت، هستان‌نگار

۱- مقدمه

از آنجا که آموزش کارآفرینی تأثیر بسزایی بر نگرش کارآفرینانه افراد در سطوح مختلف جامعه از دانشگاه تا صنعت دارد، لذا از جمله فرآیندهایی است که به برنامه ریزی و ارزیابی در نظام‌های آموزشی نیاز دارد [۱]. جهت تحقق این امر می‌توان از ویژگی‌ها و شاخص‌های متعددی که کارآفرینی را در ابعاد مختلف نظیر اشتغال زایی، توسعه اقتصادی و کاهش فقر تحت تأثیر قرار می‌دهند بهره جست. برخی از مهم‌ترین این ویژگی‌ها و شاخص‌ها عبارتند از [۳]: چارچوب‌های قانون‌گذاری، فناوری‌های تحقیق و توسعه، قابلیت کارآفرینی، فرهنگ، دسترسی به منابع مالی، شرایط بازار و غیره. از این رو می‌توان گفت، آموزش کارآفرینی ابزار مهمی برای آموزش کارآفرینان و موفقیت آن‌ها در بازارهای جهانی است که می‌تواند از طریق توسعه مهارت‌ها، تولید دانش و شناسایی فرصت‌های بالقوه کارآفرینانه تحقق یابد [۱]. لازمه کارآفرین شدن کسب مهارت‌های شخصی، مدیریتی و فنی از طریق ارتقاء قابلیت‌هایی نظیر: خلاقیت، نوآوری، ریسک پذیری، توانایی برنامه ریزی، بهره برداری مناسب از فرصت‌ها، اعتماد به نفس، مدیریت پیچیدگی و ابهام پذیری، مهارت‌های مذاکره و بازاریابی، ایجاد انگیزه، ثروت اندوزی و رقابت پذیری می‌باشد

چکیده

امروزه پرتال‌های سازمانی نقش کلیدی‌ای در تسری و تجری اطلاعات سازمانی در ابعاد و لایه‌های مختلف ایفا می‌کنند. در این میان پرتال‌های آموزشی به لحاظ ارتقاء دانش و مهارت کاربران (و کارمندان) سازمانی در تحقق کسب و کار کارآفرینی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. با توجه به گستردگی بومی، تنوع مشاغل در حوزه کارآفرینی و نیز پارامترهایی که به نحوی در فرآیند طراحی این پرتال‌ها تأثیرگذارند، ایجاد سازوکاری که بتواند یک پرتال را از توانمندی قابل ملاحظه‌ای در ارتقاء مهارت کارآفرینی برخوردار سازد، از اولویت ویژه‌ای برخوردار است. این مهم ایجاب می‌نماید تا ویژگی‌های لازم برای طراحی موثر این قبیل پرتال‌ها مد نظر قرار گیرد.

در این مقاله، رویکردی ارائه می‌شود که طبق آن ویژگی‌های مورد انتظار در طراحی یک پرتال آموزشی در قالب یک هستان‌نگار بازنمایی شده و متعاقباً توضیح داده می‌شود که این ویژگی‌ها چگونه می‌توانند به تحقق کسب و کار کارآفرینی از یکسو، و از سوی دیگر آموزش کارآفرینی منجر گردد. در پایان، قابلیت رویکرد پیشنهادی در قالب دو سناریوی عملی راه اندازی کسب‌وکار در حوزه کشاورزی و راهنمای نگارش طرح کسب و کار در همبافت آموزش کارآفرینی، مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد.

^۱ نویسنده‌دار مکاتبات (mahmodi@itrc.ac.ir)

موجود در این زمینه، امکان استفاده شخصی و همکارانه را میان افرادی با تنوع جغرافیایی و فرهنگی متفاوت فراهم می‌سازد. مروری بر پرتال‌ها و وب‌سایت‌های مرتبط با کارآفرینی نشان می‌دهد که برخی بر آموزش به ذینفعان کارآفرینی تاکید دارند، حال آنکه برخی دیگر به راه‌اندازی یا توسعه کسب‌وکار در این حوزه می‌پردازند.

• بررسی پرتال و وب‌سایت‌های گوناگون از منظر آموزش به ذینفعان کارآفرینی

در بعد آموزش می‌توان تنها به آموزش فرد پرداخت و یا او را جهت بکارگماشتن و انجام شغلی تعلیم داد و یا آنکه او را از مهارت کارآفرینی برخوردار نمود [۹]. برخی از مهم‌ترین نمونه‌های این‌گونه پرتال‌ها و وب‌سایت‌ها عبارتند از:

پرتال "تعمیق دانش آموزش کارآفرینی"^۱ که هدف از ایجاد درکی از کارآمدترین شیوه‌های یادگیری کارآفرینی و چگونگی پاسخگویی برنامه‌های آموزشی به این نیازهاست. این پرتال دربرگیرنده پایگاه داده‌هایی مشتمل بر منابع آموزش و پرورش، سرمایه‌گذاری، آموزش کارآفرینی و خلاصه‌ای از گزارش‌های ارزیابی، جست و جوی منابع آموزش کارآفرینی و اطلاعاتی در مورد برنامه‌های آموزشی است. ضمناً، امکان دسترسی به سایت‌ها و پایگاه داده‌های مختلف در خصوص آموزش کارآفرینی و سرمایه‌گذاری را نیز فراهم می‌نماید. همچنین اطلاعاتی در مورد پروژه جاری و کارآمدترین شیوه‌های یادگیری کارآفرینانه را ارائه می‌دهد.

پرتال "ارزیابی آموزش سرمایه‌گذاری و کارآفرینی"^۲ که هدف از آن پاسخگویی به سؤالاتی نظیر چگونگی اندازه‌گیری اثرات آموزش کارآفرینی و سرمایه‌گذاری، چگونگی ارزیابی و بررسی برنامه‌های آموزشی، انتخاب شیوه‌ها و ابزارهای ارزیابی آموزشی است. ضمناً، در این پرتال، چک‌لیستی برای مرور مراجع مرتبط با آموزش سرمایه‌گذاری و گزارش‌های ارزیابی نیز فراهم گردیده است.

وب‌سایت "انجمن ایالات متحده آمریکا برای کسب‌وکار کوچک و کارآفرینی"^۳ که هدف از آن پیشبرد هنر آموزش

در زمینه آموزش کارآفرینی وجود مشکلاتی نظیر عدم دسترسی آسان و به‌موقع به مربیان، عدم ارتباط مناسب بین کارآفرینان و کارآموزان، عدم دسترسی به تجارب موفق پیشین و بهره‌گیری مناسب از آن‌ها و غیره، ما را به سمت بهره‌گیری از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات سوق می‌دهد. یکی از مؤثرترین این ابزارها، پرتال‌های آموزش کارآفرینی است. مهم‌ترین دلایل انتخاب پرتال به عنوان یکی از ابزارهای یادگیری الکترونیکی جهت مقاصد کارآفرینی عبارت است از [۶]: کاهش هزینه، ارتقاء کارایی، ارائه خدمات بهتر به کارآموزان، برقراری ارتباط با عرضه‌کنندگان، ارائه هرچه بهتر خدمات، سهولت در توسعه و... مروری بر انواع پرتال‌های موجود در این زمینه نشان می‌دهد که برخی صرفاً جهت مقاصد آموزشی و برخی دیگر جهت مقاصد کسب‌وکار طراحی شده‌اند که خود نیز دارای انواع مختلفی مانند کسب‌وکار عمومی، خانگی، صنعتی، کشاورزی و خدماتی می‌باشند [۷].

ساختار مقاله به این صورت است که پس از مقدمه، مروری بر پرتال‌ها و وب‌سایت‌های آموزش کارآفرینی انجام شده، سپس رویکرد پیشنهادی سرمایه‌هستان‌نگار برای ارتقاء مهارت کارآفرینی ارائه گردیده و نهایتاً قابلیت رویکرد پیشنهادی در قالب دو سناریوی عملی در همبافتهای راه‌اندازی کسب و کار و آموزش کارآفرینی مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد. جمع‌بندی و پیشنهاد کارهای آتی خاتمه بخش این مقاله می‌باشد.

۲- مروری بر پرتال‌های موجود در حوزه آموزش کارآفرینی

پرتال‌های آموزشی عمدتاً موظف به ارائه انواع گوناگونی از خدمات آموزشی برای کاربران مختلف می‌باشند و دربرگیرنده اجزاء اصلی انجمن‌های تبادل اطلاعات، بدنه دانش، و سرویس‌های نگهداری دانش می‌باشند که در قالب شبکه پرتال‌های آموزشی، پرتال‌های آموزشی سازمانی، پرتال‌های آموزشی مبتنی بر منبع و پرتال‌های ترکیبی به فعالیت می‌پردازند [۸].

یکی از تأثیرگذارترین زمینه‌های به‌کارگیری پرتال‌های آموزشی در حوزه کارآفرینی است. از آنجا که معمولاً رابطه بین حوزه‌های کسب‌وکار و نهادهای آموزش کارآفرینی مطابق با مکانیزم‌های انتقال و اشتراک دانش صورت نگرفته است، لذا آموزش و توسعه طرح‌های کارآفرینی از طریق پرتال‌های مناسب نقش بسزایی در گسترش و تحکیم فرآیند کارآفرینی خواهد داشت. از سوی دیگر، کاربر-محور بودن پرتال و موضوع-محور بودن وب‌سایت‌های

¹ Deepening the Knowledge on Entrepreneurial Learning <http://www.entlearn.net/sisalto.php?id=4>

² ENTREVA.NET - Evaluation of enterprise education and entrepreneurship training <http://entreva.net/index2.php?id=4>

³ United States Association for Small Business and Entrepreneurship, <http://www.usasbe.org>

پرتال "دسترسی کسب‌وکار به اطلاعات و سرویس‌های دولتی"^۵ که به منظور فراهم نمودن کسب‌وکار با یک نقطه دسترسی واحد به تمام اطلاعات و سرویس‌های دولتی توسعه یافته است. پرتال "نوآوری و پرتال کارآفرینی"^۶ دانشگاه اقتصاد و کسب و کار آتن که برای ارائه مجلات و مقالات، اطلاع‌رسانی آخرین اخبار و رویدادها، همایش‌ها، دسترسی به کتب کارآفرینی و انتخاب استاد راهنما برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه کارآفرینی و بازدید از لینک‌های مرتبط با کارآفرینی طراحی شده است.

با توجه به بررسی‌های انجام شده بر روی بعد عمومی کارآفرینی، عناصر ضروری در طراحی پرتال و یا وب سایت‌های آموزش کارآفرینی عبارتند از: قابلیت جستجو، امکان دسترسی به وبلاگ‌ها، انجمن‌ها و شبکه‌های کارآفرینی، قابلیت بروز بودن و اعتبار اطلاعات، قابلیت دسترسی به مقالات کارآفرینی، قابلیت ارائه خدمات و اطلاعات برای ایجاد هم‌افزایی و افزایش نوآوری برای گروه خاصی از افراد جهت راه‌اندازی کسب‌وکار و ارائه خدمات پشتیبانی به کارآموزان کارآفرینی و غیره.

بعد خاص کارآفرینی قابل بررسی در چهار همبافت کشاورزی، خدماتی، خانگی و صنعتی می‌باشد [۷] که نمونه‌هایی از پرتال‌ها و وب سایت‌های مرتبط با هر یک در زیر ارائه می‌شود:

در رابطه با همبافت کارآفرینی در حوزه خدماتی، اطلاعات و سرویس‌هایی در موضوعاتی مانند خدمات مکانیزاسیون کشاورزی، خدمات درمانگاهی و پزشکی، خدمات اینترنتی مانند طراحی وب سایت، تیزرها و کلیپ‌های تبلیغاتی، ارائه طرح‌های توجیهی ورزشی و غیره ارائه می‌شود. به طور مثال وب سایت کارآفرینی ایالات متحده آمریکا توسط قدرت ایده‌ها^۷، به ارائه اطلاعات سودمند و مفید در رابطه با صنعت پزشکی می‌پردازد. عناصر قابل توجه در این وب سایت عبارتند از: انجمن، قابلیت جستجو، کمک‌های مالی و سرمایه‌گذاری، قابلیت برقراری تماس، قابلیت اطلاع از شرایط بازار مرتبط با صنعت پزشکی و غیره.

در رابطه با همبافت کارآفرینی در حوزه کشاورزی، می‌توان به نمونه‌هایی در رابطه با چگونگی راه‌اندازی طرح‌های پرورش طیور و دام، تولید فرآورده‌های گوشتی و غیر گوشتی، کشت و

کارآفرینی از طریق حمایت از کسب و کارهای کوچک مانند: مراکز غیرانتفاعی، بخش‌های عمومی، دانشگاه‌ها و کالج‌ها می‌باشد. بدین منظور، به آموزش کارآفرینی، تحقیق در زمینه کارآفرینی، مفاهیم پایه در رابطه با کارآفرینی، شیوه‌های کمک‌رسانی و سیاست‌های عمومی جهت ایجاد بعدی از کارآفرینان مبادرت می‌ورزد.

پرتال "EMU"^۴ که وب سایت رسمی آموزش و پرورش دانمارک در خصوص آموزش کارآفرینی است.

با توجه به بررسی‌های انجام شده بر روی پرتال‌های آموزش کارآفرینی، به نظر می‌رسد که مهم‌ترین عناصر قابل توجه در طراحی پرتال و یا وب سایت‌های آموزش کارآفرینی عبارتند از: ارائه مواد آموزشی به یادگیرندگان و استادان در خصوص آموزش کارآفرینی، قابلیت فرآیند ارزیابی، قابلیت برگزاری آزمون به صورت برخط، قابلیت ثبت و ضبط فعالیت‌های انجام شده، ارائه منابع و دوره‌های آموزشی برای رده‌های سنی مختلف فردی، ارائه محتوای صوتی و تصویری و متنی، قابلیت دسترسی به رویدادها و خبرهای کارآفرینی، قابلیت استفاده از ابزارهای آموزش کارآفرینی، قابلیت ارتقاء انگیزه و نوآوری در کارآموزان، سرویس پرسش و پاسخ، انجمن‌های بحث و گفتگو، قابلیت اطلاع‌رسانی از همایش‌ها و رویدادهای مرتبط، ارائه کارگاه‌ها و نشست‌های آموزش کارآفرینی و غیره.

• بررسی پرتال و وب سایت‌های کارآفرینی گوناگون از منظر کسب و کار

کسب‌وکار در کارآفرینی به معنای حالتی از مشغولیت و فعالیت است که منجر به راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای جدید، تولید محصولات یا خدمات نوین یا باز مهندسی فرآیندهای پیشین به منظور کسب درآمد بیشتر شود. به طور کلی از منظر کسب‌وکار می‌توان پرتال‌ها و وب سایت‌های کارآفرینی را در دو دسته کلی عام و خاص مورد بررسی قرارداد [۷]. بعد عام کارآفرینی به طور کلی به طرح‌های کارآفرینانه و کسب و کار کوچک، ارائه سرویس و اطلاعات به عموم در این حوزه و توسعه فرصت‌های اشتغال زایی کارآفرینی می‌پردازد. برخی از مهم‌ترین نمونه‌های این‌گونه پرتال‌ها و وب سایت‌ها عبارتند از:

^۵ Business access to state information and services
<http://www.basis.ie/index.jsp>

^۶ Innovation & Entrepreneurship Portal
<http://portals.dmst.aueb.gr/ie>

^۷ Entrepreneurship united by the power of ideas
<http://www.entrepreneurship.org/en/%20eMed.aspx>

^۴ <http://www.emu.dk>

حل‌های چند فرهنگی کسب‌وکار الکترونیکی^{۱۲}. بنابراین در اکثر همبافت‌های خاص کارآفرینی وجود عناصر زیر ضروری است: انجمن‌ها، مشاوره، اطلاع‌رسانی، قابلیت جستجو و دسته‌بندی.

۳- رویکرد پیشنهادی به ارتقاء مهارت کارآفرینی

از آنجا که طراحی پرتال‌های مناسب جهت آموزش، ترویج و توسعه کارآفرینی از اهمیت بسزایی برخوردارند، لذا در این مقاله به ارائه رویکردی مبتنی بر هستان‌نگار جهت پیشنهاد عناصر کلیدی و ضروری در رابطه با طراحی پرتال‌هایی بدین منظور می‌پردازیم [۲].

۳-۱- هستان‌نگار به عنوان ابزاری جهت بازنمایی ویژگی‌های

مورد انتظار در طراحی پرتال آموزش کارآفرینی

با توجه به اهدافی که از به‌کارگیری پرتال آموزش کارآفرینی مد نظر می‌باشد، ویژگی‌های مختلفی را می‌توان جهت طراحی آن بکار بست. مهم‌ترین جنبه‌هایی که بدین منظور می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند عبارتند از: [۱۱، ۱۰، ۹، ۷، ۳، ۲] بازنمایی، طراحی، ارتباطات و همکاری، همبافت و عوامل تعیین‌کننده.

با توجه به آنکه هستان‌نگار ابزار قدرتمندی برای بازنمایی دانش بوده و ماهیتاً از قابلیت هدایت ساختاری از استدلال که لازمه تصمیم‌گیری است برخوردار می‌باشد، لذا در این مقاله جهت طراحی و ارزیابی پرتال‌های آموزشی در نظر گرفته شده است [۱۰].

بدین منظور، شکل ۱ جهت بازنمایی ویژگی‌های عام طراحی پرتال آموزش کارآفرینی مشتمل بر عناصر: ذینفعان، محتوا و منابع مورد استفاده، ویژگی‌های فنی، شیوه ارتباط و همکاری و بازنمایی ارائه شده است. شکل ۲ به صورت خاص، همبافت و عوامل تعیین‌کننده‌ای که جهت استفاده در حوزه کارآفرینی مورد نیاز می‌باشند، را نشان می‌دهد.

نکته قابل توجه اینست که وجه تمایز اصلی پرتال آموزش کارآفرینی با سایر پرتال‌های آموزشی در تدوین محتوا، انواع ذینفعان، همبافت کاربری، عوامل تعیین‌کننده و اهداف اصلی است که پرتال دنبال می‌کند. به عنوان مثال از منظر طراحی، می‌توان به تدوین محتوای مناسب و منابع مرتبط با موضوع مورد نظر کارآفرینی جهت ارائه به کارآموزان ارائه خدمات به انواع ذینفعان (مانند سرمایه‌گذاران، توانمندسازان، کارآموزان و...) اشاره نمود.

کار و تولیدات گلخانه‌ای اشاره نمود. به عنوان مثال پرتال جامع مشاوره کارآفرینی و کسب و کار در حوزه کشاورزی^۸، به ارائه مشاوره و راهنمایی در خصوص کارآفرینی و کسب و کار در حوزه کشاورزی مبادرت می‌ورزد. عناصر قابل توجه در این وب‌سایت عبارتند از: انجمن اشتغال، قابلیت برگزاری دوره‌های مختلف آموزش کارآفرینی کشاورزی، قابلیت شخصی‌سازی مانند پرتال جامع مشاوره کارآفرینی^۹ و وب‌سایت روستای قرن‌آباد^{۱۰}. در رابطه با همبافت کارآفرینی در حوزه صنعتی نیز به موضوعاتی مانند تولید تجهیزات صنعتی، بهداشتی، زنجیره غذایی، پوشاک و غیره پرداخته می‌شود. مشخصه‌های اصلی این پرتال‌ها عبارتند از: نمودارهای تحلیل آماری در مورد سرمایه‌گذاری و بازگشت سرمایه و امور مالی، فرآیندهای ارزیابی، ابزارها و سرویس‌های ارتباطی مانند انجمن‌های بحث و گفتگو، شبکه‌های کارآفرینی، سرویس پرسش‌های متداول، سازمان‌های حامی، ارائه مطالعات موردی، وبلاگ‌ها و انجمن‌ها، ارتباط با مشاوران و غیره. به طور مثال، پرتال بازیافت^{۱۱} به چالش‌های بازیافت در کشورهای عضو اگو و ارائه راه‌حل‌های نوآورانه و طرح‌های کارآفرینی از طریق فرآیند‌های جدید می‌پردازد. عناصر قابل توجه در این پرتال عبارتند از: محتوای متنی و تصویری، قابلیت جستجو، رسانه‌های اجتماعی بین‌المللی، اطلاع‌رسانی آخرین اخبار و رویدادها، آرشيو منابع کارآفرینی صنعت بازیافت، لینک‌ها، بازاریابی، قابلیت جستجو و غیره.

در رابطه با همبافت کارآفرینی در حوزه خانگی نیز می‌توان به موضوعاتی مانند مشاوره‌های مالی، تعلیم، تبلیغات، امور رایانه‌ای، تهیه غذا، امور زیبایی، نظافت و پاکسازی، تدریس و امور مشاوره اشاره نمود. در این پرتال مؤلفه‌هایی مانند ارتباط با مشاور و کارشناس، منابع و مقالات آموزشی، نوع محتواهای سمعی-بصری و انیمیشن، رقابت بین کارآموزان، وبلاگ‌ها و انجمن‌ها و شبکه‌های کارآفرینی، پرسش‌های متداول، جست و جو و دسته‌بندی منابع، ارتباط با دایرکتوری کسب و کارهای کوچک، اطلاع‌رسانی در خصوص کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی برخط برای ذینفعانی مانند سرمایه‌گذاران، کارآموزان و کارآفرینان مشاهده می‌شود. نمونه‌ای از این پرتال‌ها عبارت است از: وب‌سایت راه

⁸ <http://lms.agri-eng.org>

⁹ <http://lms.agri-eng.org>

¹⁰ <http://www.gharnabad.com>

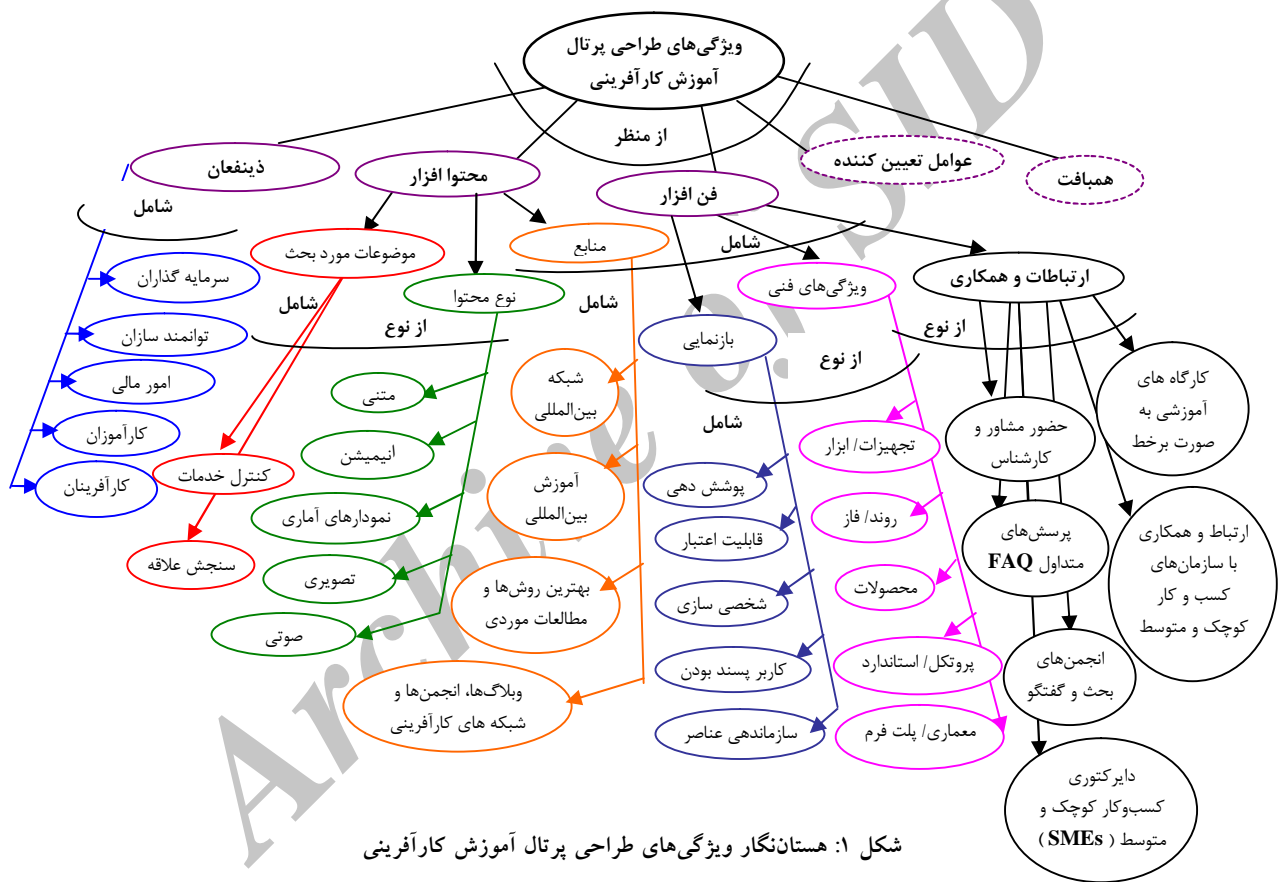
¹¹ <http://www.recyclingportal.eu/artikel/28926.shtml>

^{۱۲} Multicultural e-business solutions
<http://www.diversitybusiness.com/DefaultNetscape.asp>

۲-۳- چگونگی ارتقاء مهارت‌های کارآفرینی با استفاده از هستان نگار پیشنهادی

از آنجا که هدف از طراحی پرتال کارآفرینی، از یکسو ارتقاء مهارت‌های خاص شخصی، فنی و مدیریتی در فرد بوده، و از سوی دیگر، ایجاد و توسعه فعالیت‌های کسب‌وکار برای سرمایه گذاران و کارآفرینان خیره، لذا گره‌ها و راهکارهای مختلفی از هستان نگار را در طراحی پرتال به خود معطوف می‌دارد.

به عنوان مثال با اشاره به گره ارتباط دانشگاه و صنعت در هستان نگار، کسب‌وکار از طریق ارتباط با دانشگاه و دریافت مشاوره دانشگاهی، علاوه بر ایجاد زمینه اشتغال زایی برای کارآموزان امکان بروز رسانی دانش و افزایش دانش درونی آن‌ها را نیز فراهم می‌سازد و از این رو کارآموزان با شناخت نیازها و چالش‌های حوزه صنعت و به‌کارگیری دانش کسب شده، تجربیات صنعت را به دانش خود می‌افزایند و به رفع مشکل صنعت کمک می‌نمایند [۲، ۹].

شکل ۱: هستان نگار ویژگی‌های طراحی پرتال آموزش کارآفرینی

شکل ۲: هستان‌نگار ویژگی‌های همبافت و عوامل تعیین‌کننده پرتال آموزش کارآفرینی

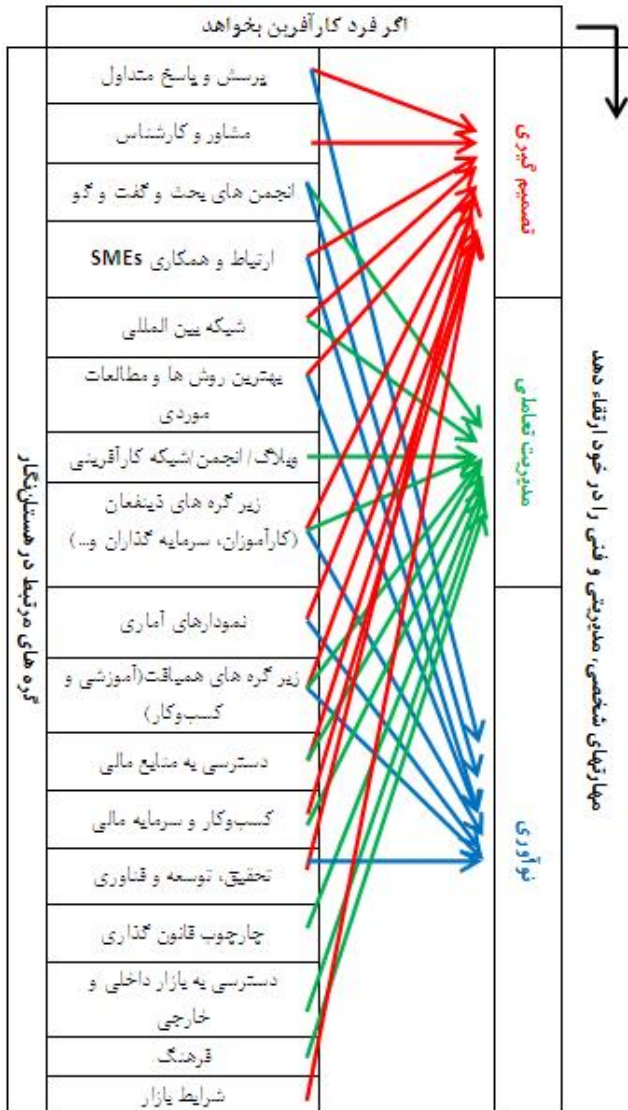
جدید نیز از جمله مهارت‌های مورد نیاز کارآفرین پس از تاسیس شرکت هستند که به منظور ایجاد انگیزش در بین افراد و ایجاد کارآفرینان جدید، آگاهی دادن، هدایت و تشویق کارآفرینان به سوی کسب مهارت‌های لازم و ارائه آموزش‌های لازم برای کسب مهارت‌های مورد نیاز به کارآفرینان صورت می‌گیرد و گذراندن این دوره‌ها برای موفقیت کارآفرینانی که قبلاً هیچ گونه سابقه و زمینه محیطی لازم برای آنان فراهم نبوده، ضروری است.

در رابطه با ذینفعانی که قصد ارتقاء مهارت‌های شخصی کارآفرینی دارند، برخی از مهم‌ترین قابلیت‌های مورد انتظار عبارتند از: نوآوری، کشف فرصت‌ها، مخاطره‌پذیری، مقاومت، پشتکار، کنترل‌پذیری، رهبری و دوراندیشی. حال آنکه برخی از مهم‌ترین قابلیت‌های مدیریتی مورد انتظار عبارتند از: برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، تصمیم‌گیری، روابط اجتماعی، بازاریابی، مهارت‌های مالی، کنترل و نظارت، مهارت‌های مدیریتی، فنون مذاکره و توسعه. نهایتاً، برخی از قابلیت‌های مورد انتظار جهت ارتقاء مهارت‌های فنی عبارتند از: مهارت‌های کلامی، شنیداری و

رویکردهای مختلفی در رابطه با ارتقاء مهارت‌های کارآفرینی وجود دارد که هر یک به تعدادی از قابلیت‌های مورد انتظار در کارآفرینی اشاره می‌نمایند. به عنوان مثال، قابلیت‌هایی همچون نوآوری، حل مسئله، تصمیم‌گیری شهودی، مدیریت زمان، گروه‌بندی، تیم‌سازی و... [۱۲] از جمله قابلیت‌هایی هستند که در یکی از پژوهش‌ها به آن‌ها اشاره شده است. حال آنکه چک لیستی از برخی قابلیت‌های دیگر نیز وجود دارد که توسط شرکت LSE در سال ۲۰۰۶ ارائه گردیده است و مشتمل بر موارد زیر می‌باشد: پژوهش و تحلیل، تعامل، تولید ایده و تفکر خلاق، شبکه‌سازی، سواد مالی، آگاهی تجاری، رهبری، مذاکره، مدیریت [۱۳].

به هر ترتیب، قبل از تاسیس باید فرد کارآفرین چگونگی راه‌اندازی یک کسب و کار و مراحل آن، چگونگی انجام کارهای گروهی و مهارت‌های ارتباطی و نظایر آن را بیاموزد. در زمان تاسیس باید در زمینه مسائل مالی، شناخت بازار، اصول مدیریت، بیمه، اقتصاد، قانون کار و امور حقوقی، آگاهی و تبحر لازم را کسب نماید. توانایی مدیریت توسعه و رشد شرکت، یافتن شیوه‌های جدید، رقابت و حفظ موقعیت در بازار، یافتن بازارهای

جدول ۱: نگاشت میان برخی از گره‌های هستان‌نگار و برخی از مهارت‌های مورد انتظار جهت ارتقاء مهارت در فرد کارآفرین

نوشتاری، ارزیابی محیط، مدیریت تعاملی، مهارت‌های تیمی [۹، ۱].

حال این سؤال پیش می‌آید که کارآموزی که می‌خواهد کارآفرینی را با استفاده از پرتال فرا بگیرد چگونه می‌تواند مهارت‌های ذکر شده را در خود ارتقاء دهد؟ جدول ۱ نشان دهنده نگاشت میان برخی از گره‌های هستان‌نگار و برخی از مهارت‌های مورد انتظار جهت ارتقاء در فرد کارآفرین می‌باشد. از آنجا که نگاشت‌های زیادی میان گره‌های هستان‌نگار با قابلیت‌های مورد انتظار در فرد می‌توان قائل شد، تنها به ارائه تعداد اندکی از آن‌ها به عنوان نمونه بسنده می‌کنیم. بدین منظور، از میان مهارت‌های شخصی، قابلیت نوآوری، از میان مهارت‌های مدیریتی، قابلیت تصمیم‌گیری و همین‌طور از میان مهارت‌های فنی، قابلیت مدیریت تعاملی مدنظر قرار گرفته است.

به عنوان مثال، اگر هدف ارتقاء قابلیت تصمیم‌گیری در فرد باشد، آنگاه در طراحی پرتال ضروری است که خدماتی مانند: پرسش و پاسخ (FAQ)، حضور مشاور و کارشناس، انجمن بحث و گفتگو، ارتباط و همکاری با سازمان‌های کسب‌وکار کوچک و متوسط در بخش ارتباطات و همکاری لحاظ گردد. در بخش منابع و محتوای پرتال، نیز وجود مطالعات موردی، شبکه‌های بین‌المللی، وبلاگ‌ها و انجمن‌ها به همراه محتوای متنی و نمودارهای آماری ضروری به نظر می‌رسد. در بخش عوامل تعیین‌کننده نیز لحاظ نمودن اطلاعات مربوط به دسترسی به منابع مالی، کسب‌وکار و سرمایه‌های مالی، شرایط بازار، تحقیق، توسعه و فناوری، از اهمیت بسزایی در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی برخوردار خواهد بود. البته لازم به توضیح است که بسته به نوع همبافت و ذینفعان، محتواهای ارائه شده متمایز بوده و به تبع آن بر نوع تصمیم‌گیری نیز تأثیر متفاوتی خواهد گذاشت.

۴- دو سناریوی عملی برای نشان دادن قابلیت رویکرد پیشنهادی

جهت نشان دادن قابلیت رویکرد پیشنهادی در طراحی پرتال مبتنی بر هستان‌نگار، دو سناریو از همبافت کسب‌وکار و آموزش مدنظر قرار گرفته‌اند.

۴-۱- سناریو همبافت راه اندازی کسب‌وکار: حوزه کشاورزی

بخش‌های ضروری در طراحی رویکرد طرح کسب‌وکار در حالت کلی متمایز از نوع همبافت کاربری دربرگیرنده موارد زیر می‌باشد [۱۴]: خلاصه مدیریتی، مشخصات شرکت، شرح خدمات و محصول، تحلیل بازار و فرصت، راهبرد و شیوه اجرا، تحلیل رقابت، تیم مدیریتی، الزامات و نیازهای تأمین‌بوجه، بررسی‌های مالی طرح، پیوست‌ها، جداول و نمودارها. بنابراین جهت راه اندازی طرح کسب‌وکار در حوزه ای خاص، ضروری است که این بخش‌ها مرتبط با حوزه کاربری بومی سازی گردند.

به طور مثال برای طرح کارآفرینانه کشاورزی از بعد کسب‌وکار، برخی از مهم‌ترین این بخش‌ها که از تحلیل پرتال‌های مختلف کارآفرینی استنباط شده‌اند [۱، ۲] عبارتند از: موضوع طرح

به تفکیک موارد فوق‌الذکر در پرتال گنجانده شود. به عنوان مثال در رابطه با بخش مربوط به شرح محصولات و خدمات ارائه توضیحاتی شامل شرح محصولات و خدمات، هدف از تولید، ویژگی‌ها و محدودیت‌های محصولات و خدمات، تعهدات شرکت، مجوز و حقوق قانونی از جمله الزامات است. بدین ترتیب گره‌های متناسب با موارد مذکور در هستان‌نگار پیشنهادی (شکل ۱ و ۲) عبارتند از محتوای متنی جهت شرح محصولات و خدمات و چارچوب قانون گذاری جهت نمایش تعهدات شرکت، مجوز و حقوق قانونی مورد نیاز. وجود چنین اطلاعاتی در پرتال علاوه بر تأثیر گذاری بر مهارت‌های شخصی (مانند نوآوری و مخاطره‌پذیری) بر قابلیت‌های مدیریتی (مانند بازاریابی و برنامه‌ریزی) و مهارت‌های فنی (مانند ارزیابی محیط) نیز تأثیر گذار خواهد بود.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهاد کارهای آتی

در این مقاله به ارائه رویکردی مبتنی بر هستان‌نگار جهت طراحی پرتال‌های آموزشی در راستای ارتقاء مهارت کارآفرینی پرداخته شد. بدین منظور علاوه بر طرح معیارهایی جهت طراحی پرتال‌های آموزش کارآفرینی، چگونگی تأثیر آن‌ها بر ارتقاء مهارت‌های شخصی، فنی و مدیریتی مورد بررسی قرار گرفت و قابلیت رویکرد پیشنهادی در قالب دو سناریو به بحث گذاشته شد. شایان توجه است که همانند فرآیند توسعه هر سامانه نرم‌افزاری دیگر، سطح تبیین ویژگی‌ها و شاخص‌های طراحی حاصل از رویکرد پیشنهادی در این مقاله، در سطح بالای طراحی است که به خوبی می‌تواند محدوده‌های عملکردی و غیر عملکردی مورد نیاز برای طراحی رابط کاربری، لایه‌های پایگاه داده، نحوه تطبیق‌پذیری و مواردی از این دست را در لایه‌های بعدی طراحی و پیاده‌سازی مشخص نماید. ویژگی مهم دیگر رویکرد مبتنی بر هستان‌نگار در این مقاله، امکان توسعه دانش آن با توجه به تجارب حاصل از روند طراحی و همچنین سایر محتواهای موجود در پرتال مذکور (از جمله نتایج حاصل از تحلیل درخواست‌ها، اطلاعات مبادله شده مرتبط با بازار و فعالیت‌های شغلی) است که به خودی خود می‌تواند روند باز طراحی و تکمیل سامانه پرتال را به شکلی سیستماتیک پشتیبانی نماید. توسعه این رویکرد در قالب سامانه‌های نرم‌افزاری با رابط کاربری مناسب و قابل تطبیق، افق آتی این کار است که کمک بیشتری به کاربران مختلف با سطوح تخصصی متفاوت می‌نماید.

کشاورزی، شرح خدمات و محصولات کشاورزی، تحلیل بازار و فرصت، راهبرد و شیوه اجرا، چارچوب‌های قانونی و روال‌های نظارتی، تعداد و نوع شاغلین در طرح، مشخصات سرمایه‌گذاری طرح.

با توجه به بخش‌های ذکر شده، ضروری است که معیارهایی متناسب با این بخش‌ها در طراحی پرتال نیز در نظر گرفته شود. بدین منظور گره‌های متناسب با این بخش‌ها در هستان‌نگار (شکل ۱ و ۲) عبارتند از: چارچوب قانون گذاری، انواع ذینفعان، انواع محتوای مناسب، بهترین روش‌ها و مطالعات موردی، ویژگی‌های فنی مورد نیاز، شرایط بازار و دسترسی به منابع مالی. حال با توجه به همبافت کاربری و گره‌های متناسب در هستان‌نگار می‌توان ارزش‌هایی را برای هر گره در طراحی پرتال لحاظ نمود. به عنوان مثال، وزارت جهاد کشاورزی به عنوان ناجی کسب‌وکار در بخش دسترسی به منابع مالی در پرتال قابل ذکر است. در حالی که، واردات و صادرات محصولات کشاورزی خاص در تعیین شرایط بازار اثر گذار بوده و ضروری است که در طراحی پرتال نیز اطلاعات آن‌ها ارائه گردد.

لازم به توضیح است که با توجه به موارد ضروری در طرح کسب‌وکار از یک سو و گره‌های انتخابی از هستان‌نگار از سوی دیگر، انتظار می‌رود که برخی از مهارت‌های شخصی، فنی و مدیریتی در ذینفعان این طرح ارتقاء یابد. به عنوان مثال جهت ارتقاء مهارت تصمیم‌گیری، شرح محصولات و خدمات به همراه میزان دسترسی به منابع مالی که در قالب محتوای متنی و بهترین روش‌ها و مطالعات موردی ارائه می‌گردد، قابل ذکر است.

۴-۲- سناریو همبافت آموزش کارآفرینی: راهنمای نگارش طرح کسب‌وکار

از آنجا که نگارش راهنمای طرح کسب‌وکار، از اهمیت ویژه‌ای در درس رشته کارآفرینی برخوردار است، لذا به ارائه سناریویی در رابطه با آموزش نحوه نگارش آن در قالب پرتال آموزشی می‌پردازیم. طرح کسب‌وکار در حالت کلی سند مکتوبی است که روش اجرای یک فعالیت تجاری را در یک دوره زمان مشخص بیان می‌کند و بنابراین می‌تواند به عنوان مبنایی جهت ارزیابی مشاغل و ایده‌های جدید محسوب گردد. این طرح در حالت کلی شامل موارد زیر می‌باشد [۱۵]: شرح کسب‌وکار، امکان‌سنجی، اهداف، مأموریت، کلیدهای موفقیت، محصولات و خدمات، منابع انسانی، منابع فیزیکی، طرح بازاریابی، طرح مالی، نمودارها و جداول زمان‌بندی، ضوابط. ضروری است که محتوای مورد نظر

مراجع

- [7] http://www.roshd.ir/Default.aspx?tabid=587&SSO_ReturnPage=Check&Rand=0
- [8] R. Maier, T. Hädrich, R. Peinl, "Enterprise Knowledge Infrastructures", Second Edition, ISBN 978-3-540-89767-5, Berlin Heidelberg, Springer-Verlag, 2009.
- [9] C. Adrianus (Kees-Jan) van Dor, "Cross border virtual entrepreneurship (CBVE)", Report on project European Funded Research on Flexible Modality Entrepreneurship Education and Training, ISBN: 978-90-79730-03-2, 2007-2013.
- [10] M. T. Mahmoudi, M. Kharrat, K. Badie, T. M. Ghazi, S. Babazadeh and M. Peyvast, "Criteria for Designing Educational Portals Based on Learning Concern and type of Engagement", 7th international conference on New Media and Education, DisCo2012, Czech Republic, 25-27 June, 2012
- [11] N.B. Jones, B. Golann and G. Vollmers, "Using Web-Based Technologies in a Graduate Class To Develop an Entrepreneurship Knowledge Portal", International Journal of Web-Based Learning and Teaching Technologies, Vol.1, Issue 2, edited by L. Esnault, 2006.
- [12] L. A. Collins, A. J. Smith, P. D. Hannon, "Discovering entrepreneurship: An exploration of a tripartite approach to developing entrepreneurial capacities", Journal of European Industrial Training, Vol. 30, Issue: 3, 2006, pp.188 – 205.
- [13] www.economicnetwork.ac.uk
- [14] S. Fisher, "Guide to writing a killer business plan", grow smart business, e-book series, 2009. http://www.networksolutions.com/smallbusiness/wpcontent/uploads/Guide_to_Writing_a_Killer_Business_Plan.pdf
- [15] <http://hasanardestani.persianguig.com/>
- [۱] عباس شکاری، سمن سا حیدر زاده آرانی، "بررسی اثر بخشی آموزش‌های حرفه ای بیمه بر عملکرد کارکنان شرکت‌های بیمه از نظر مهارت‌های کارآفرینی (مطالعات موردی: استان اصفهان)", فصلنامه توسعه کارآفرینی، سال چهارم، شماره سیزدهم، از ص ۱۰۹-۱۲۸، پاییز ۱۳۹۰
- [۲] کامبیز طالبی، محمد رضا زارع یکتا، "آموزش کارآفرینی دانشگاهی و نقش آن در ایجاد و توسعه‌ی شرکت‌های کوچک و متوسط (SMES) دانش بنیان"، فصلنامه ی توسعه‌ی کارآفرینی، سال اول، شماره ۱، از ص ۱۱۱-۱۳۱، پاییز ۱۳۸۷
- [3] N.Ahmad and A. Hoffmann, "A Framework for Addressing and Measuring Entrepreneurship", Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD), STD/DOC 2, January 2008.
- [4] Higher education and training awards council comhairle, "Draft guidelines and key criteria for the review of Enterprise and entrepreneurship education (EEE)", May 2012, <http://www.hetac.ie/docs/EEE%20Draft%20guidelines%20B-W%20for%20issue%20prior%20to%20conference.pdf>
- [5] C. Volleman, K. E. Wilson, S. Mariotti, D. Rabuzzi, S. Vyakarnam and A. Sepulveda, "Educating the next wave of entrepreneurs-unlocking entrepreneurial capabilities to meet the global challenges of the 21 century", Report on entrepreneurship education world economic forum Switzerland, April 2009
- [6] T. Franklin, "Portals in Higher education: Concepts and Models", Report on portals education, The Observatory on Borderless Higher Education, February 2004